

Ji guodžiasi, kad:

*Saulė močiutė
Kraitelį krovė,*

*Mėnuo tėvelis
Dalelę skyrė,*

*Žvaigždė sesutė,
Vainiką pynė,*

*Sietyns brolelis
Keliu lydėjo.*

Liudvinavas.

Dr. Balys, "Gimtas Kraštas", savo straipsnyje "Saulinės dainos" pacituoja dainą su įdomiais palyginimais, kurioje sakoma, kad miškas yra kurčias be genelio, strazdelio, gegutės, lakštutės, kaip našlaitis be močiutės, tėvelio, brolelio, sesutės ir guodžiasi bent tiek, kad:

*Teka danguj saulutėlė,
Tai ten mano motinėlė.*

*Teka danguj mėnesėlis,
Tai ten mano tėvutėlis.*

*Teka danguj sietynėlis,
Tai ten mano broliukėlis,*

*Teka danguj žvaigšdutėlė,
Tai ten mano sesutėlė.*

J. Basanavičiaus užrašytoje Ožkabaliuose dainoje, našlaičiai kreipiasi savo neviltyje į gėles, kalbasi su jomis. Tai švelniai gaudi daina:

*Eina našlaitėlis viešuoju keleliu
Ir išdygo lelijėlė šalyje kelelio.
Jisai prieidamas, pasikloniodamas:
— Ar nebūtum, lelijėle, man už motinėlę?
Lelijėlė tarė, siratėlį barė:
— Ką aš būsiu, siratėli, tau už motinėlę:
Neturiu kojelių, nė baltų rankelių,
Aš neturiu, siratėli, nė meilių žodelių.
— Šaknelės — kojelės, šakelės — rankelės,
O šie žaliejį lapeliai, tai meilūs žodeliai.*

Antroje dainos dalyje siratėlė "klonijasi" bijūnėliui, prašydama, kad būtų jai už tėvužėlį, kuris atsako tą pat kaip ir lelijėlė, kad jis negali būti tėvužėliu, nes neturi kojelių, nei baltų rankelių, nei meilių žodelių.

Niemi-Sabaliausko, Rytų Lietuvoje užrašytoje dainoje, našlaitėlė eidama per girią, išgirdusi gegutę kujuojant, klausia kur yra jos motulė. Gegutė atsako, kad:

*— Tavo motulė
Gul smilčių kalnely,
Tavęs jaunos dukterėlės
Labai žėlavoja.*

Toliau dainoje našlaitėlė guodžiasi savo motulei, su mirusia motina kalbasi. Ji mokina dukrelę kaip reik našlatai gyventi:

*— Motinėle mano,
Širdužėle mano,
Kaip man sunku našlatai
Ant svieto gyventi:*

*— Mokėk, dukrele,
Mokėk, jaunuolėle,
Mokėk, miela dukterėle,
Ant svieto gyventi:*

*Senam nusilenki,
Jauno paklausyk,
Bus pagirta dukterėlė,
Kad ir našlaitėlė.*

Našlaičiai netik kalbasi su mirusia motina, gėlėmis, gegute, bet taip pat ir su suasmeninta žeme. Dėl savo sunkios dalios, nerasdami užtarimo, paguodos, jie prašo žemę, kad juos paimtų, kaip paėmė tėvą ir motinėlę, arba keikia žemę. Ligi šių dienų yra užsiliusių ir dar tebedainuojamų tokių dainų tarsi raudų:

*Ei užu gojaus, ei užu gojaus,
Anksti, anksti, užu žaliojo.*

*Ten siratėlė, ten siratėlė,
Avižas pjovė, avižas pjovė.*

*Avižas pjovė, avižas pjovė,
Anksti, anksti, žemelę keikė:*

*— Ak tu žemele, ak tu žemele,
Anksti, anksti, ak tu pilkoji;*

*Prarijai tėvą, prarijai tėvą,
Anksti, anksti ir motinėlę.*

*Praryk ir mane, praryk ir mane,
Anksti, anksti, tai siratėlę.*

*O kad norėsi, o kad norėsi,
Anksti, anksti skirk man dalelę.*

Švenčionys.

Arba ir vėl daina, kurioje siratėlė, valios mergelė, alučiu užgerta, užčestavota, lankoje šienelį grėbia:

*Netiek ji grėbė
Kiek gailiai verkė,
Ant grėbliu kotelio
Pasiremmdama.*

*Ant grėbliu kotelio
Pasiremmdama,
Ant sieros žemelės
Parsipuldama.*

*— Oi žeme, žeme,
Siera žemele!
Atėmei tėvą
Ir motinėlę.*

*Atėmei tėvą
Ir motinėlę,
Paimk ir mane
Valios mergelę.*

*Žemelė tarė,
Mergelę barė:
— Da tu per jauna
Žemės martelė.*

*Išvark vargelius,
Pramink takelius,
Tada tu būsi
Žemės martelė.*

Išlaužas.

SVAJONĖLĖ

O pabūk, nenueik, svajonėle,
nepalik, neapleisk tu manęs —
Vien naktis, o už lango tik vėjas,
kas mane dar atgal ten nuves...

Be tavęs bus ilgu, bus taip liūdna
ir tamsa dar ilgai nesibaigs —
Nuramink mano širdį, paguoski,
kol rami ji, kaip vaikas vėl žais...

Pažadėk jai turtus šitos žemės,
ir pripildytas laimės taures —
kol sapne aš šypsosiuos užmigus,
kur vėl skinsiu alyvas baltas...

AŠ NESIGINSIU

Aš nesiginsiu niekad, kad mylėjau,
Širdis, kad buvo — taurė sklidina —
Kad aš skridau erdvėm lengva, kaip vėjas
Ir žemė likos tolumoje pamiršta...

*

Aš nesiginsiu niekad, kad kentėjau,
Kuomet rinkau šukes, verkiau nakčia —
Nes tuos, kurie pažino sielvartą ir laimę,
juos palietė geroji Viešpaties ranka

SESERIAI

Tu lango rėmuos —
mėnesienoje parimus...
šukuoja vėjas pirštais
palaidus plaukus,
veide matau — —
tiek nerimo ir skausmo,
tiek ilgėsio
gyvenimui laisvam,
kurio savam pasauly
neradai — —

*

Bijau užmigt — —
bijau aš tavo viziją prarasti,
o pasakyti ką?
jokiam žodyne —
žodžio to neužtikau
paėmus rankon,
rodos,
tavo šiltą ranką jausčiau,
nors tavo lūpos man
jau nebylės seniai...

*

O atsisuk ir leisk išvysti man
anų dienų jaunystės šypsnį,
kad nors tik momentui
nusiramintų man širdis,
aš nekalta — —
kad kam likimas
saujom laimę barsto,
kitiems jis gaili trupinių,
kad susitikti mum
jisai neištiesė kelių. —